

עבודה זרה ט-א

עניין: שותפות רומי וישראל

תוס' רי"ד דף ח:

תלתין ותרתין קרבי עבדי רומאי בהדי יונים ולא יכילו להו עד דשיתפניהו לישראל בהדיהו כו'. קשיא לי דמהכא מוכח דרומי נטלה מלכות מיונים, ובמגילת אנטיכוס¹²³ מוכח דישאל עם בית חשמונאי גלחמו עם היונים והכניעום, תשובה בית חשמונאי סלקום שלא ימליכו על ישראל, אבל לא מלכו עליהם, אבל רומיים מלכו עליהם. [מהדר"ק].

מהרש"א ח"א דף ח:

גמ' אמר תלתין ותרתין קרבי עבדי רומאי בהדי יונאי ולא יכילו להו עד דשיתפניהו לישראל וכו'. ביאור ענין זה דמלכות רומי אין לה ממשלה כ"א לפי זכות וחובת ישראל כמ"ס והיה כאשר תריד וגו' ולאוס מלאוס יאמץ וגו' אמלחה התרבה וגו' ולזה שחפו עם ישראל ואחשו בהדיהו אי מינ מלכי מינייכו אפרכי ואי מינייכו מלכי כו' לפי זכות וחובת ישראל ששתיהן שוין במעלה אחת א"א ולזה כשנא זמן ממשלת חיה הרביעית שראה דניאל ולא היו יכולין הרומיים לנצח היונים במלחמה כי לא היה להם ממשלה אלא לפי זכות וחובת ישראל ולזה דימו ג' מלכויות הקודמים לפי מעלתם למרגלית ואבן טוב ואינך שכ"א נעשה בסיס וכפוף לחברו ואמרו שהאינך שהוא הג' יהיה כפוף להם ע"י הס"ת דלית בהדיהו שיהו מינייהו מלכי ומינייהו אפרכי לפי הזכות והחובה וע"פ שאמרו כי מעשה אבות סימן לבנים וז"ש עשו ולאכה לנגדך דהיינו בשוה קך ולא להשתעבד כך וכמו שהתנו הרומיים במחלה אך יעקב ראה שאפילו שוים קצת א"א שיהו אלא דלפי מעשים של ישראל ישמעבד אחד בחברו שיעבד גמור כדכתיב ורע יעבד לעיר שהכתוב אין לו הכרע כמ"ס מכאן ואינך נשתעבדו זהו וע"כ אמר לעשו יעבד נא אדני לפני עבדו וגו' לשון לפני הוא קודם בזמן כמו לפני צוא יום ה' וגו' שעשו יהיה האדון קודם וישראל העבד ואח"כ יהיה ישראל האדון ועשו העבד וכ"ה בצ"ר מי תופס מלכות אחריו א"ל ואחר כן יאא אחיו ע"ש ודו"ק:

תורת חיים דף ח:

אי מינ מלכי מנייכו אפרכו וכו'. משום דאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אתנו הכי אי נמי משום דאי אפשר ליעקב ועשו שיהיו שוין בגדולה דכתיב ולאוס מלאוס יאמץ כשזה קם זה נופל לכך אתנו הכי דה"ל נמי כשזה קם להיות מלך זה נופל שלא יהיה רק איפרכוס ולא חשיב כמלך כדאיתא בריש מסכת שבועות וכשזה קם להיות מלך אידך נופל להיות אפרכוס.

זוהר בראשית דף קעב ע"א

יומיא בשעתא דאנטריכו לבנוי לגבי כל עמין דעלמא ובגין כך בשעתא דאמר עשו נסעה וגלכה ונפלו הא' עלמא כחדא וגלחו כחדא מה אמר יעבד נא אדני לפני עבדו יקדים עשו שלטניה השתא זהאי עלמא • יעבד נא כד"א (מיכה ג) ויעבדו מלכם לפניהם וי"י בראשם אקדים אגת שולטנותך בקדמיתא זהאי עלמא • ואני אחנהלה לאטי אנא אכלק גרמי להווא עלמא דאתי ולכוף יומיא לאינון יומיא דאזלין (א) לאט •